

Sygn. akt IV CSK 766/14

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

SSN Iwona Koper

w sprawie z powództwa B. K.
przeciwko Gminie Miasta T.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 22 października 2015 r.,
skargi kasacyjnej powódki
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]z dnia 26 maja 2014 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie oraz postanowienie Sądu
Okręgowego w T. z dnia 14 marca 2014 r., i pozostawia
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego w
orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 marca 2014 r., Sąd Okręgowy w T. odrzucił pozew w sprawie z powództwa B. K. przeciwko Gminie Miasta T. o zapłatę odszkodowania w kwocie 1.470.199 zł w związku ze zmianą planu zagospodarowania przestrzennego i obniżeniem wartości nieruchomości należącej do powódki.

Ustalił, że między tymi samymi stronami toczyło się postępowanie, w którym powódka domagała się zapłaty kwoty 75.001 zł tytułem odszkodowania w związku ze zmianą planu zagospodarowania przestrzennego (I C .../12); w tej sprawie zapadł wyrok oddalający powództwo. Powódka argumentowała w pozwie, że mimo tożsamości obu spraw, w pierwszej dochodziła zapłaty jedynie części należnego jej odszkodowania i dochodzoną w pierwszej sprawie kwotę odjęła od kwoty żądanej obecnie. Sąd Okręgowy w T. stanął jednak na stanowisku, że istnieje powaga rzeczy osądzonej, a zatem pozew podlega odrzuceniu (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny, postanowieniem z dnia 26 maja 2014 r., oddalił zażalenie powódki na odrzucenie pozwu, dzieląc argumentację prawną Sądu pierwszej instancji.

Skargę kasacyjną od tego postanowienia złożyła powódka, opierając ją na podstawie wskazanej w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., w ramach której zarzuciła naruszenie art. 199 § 1 pkt 2 i art. 366 k.p.c. oraz art. 386 § 4 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. W oparciu o te zarzuty wносиła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W skardze zasadnie zarzucono naruszenie art. 199 § 1 pkt 2 i art. 366 k.p.c. Zgodnie z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., sąd odrzuca pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Zakres przedmiotowy i podmiotowy powagi rzeczy osądzonej reguluje art. 366 k.p.c. stanowiąc, że wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami.

Tożsamość stron obu postępowań sądowych, podstawy prawnej i stosunku prawnego, będącego źródłem obu dochodzonych powództw, nie budził wątpliwości. Sporne pozostają natomiast granice przedmiotowe powagi rzeczy osądzonej, z uwagi na argumentację przedstawioną przez powódkę, która podniosła, że w sprawie I C .../12 dochodziła jedynie części przysługującego jej roszczenia.

Zgodnie z zasadą dyspozycyjności, o ile charakter dochodzonego roszczenia (np. obejmującego świadczenie podzielne) na to pozwala, strona ma prawo dochodzić jego części, a sąd jest związany zakresem zgłoszonego roszczenia (art. 321 § 1 k.p.c.). Przepisy k.p.c. nie przewidują bowiem zakazu rozdrabniania roszczeń. Jedynie więc powód, jako inicjator procesu, decyduje, których roszczeń i w jakiej części dochodzi. W sytuacji rozdrobnienia roszczeń orzeczenie co do części roszczenia nie ma powagi rzeczy osądzonej co do jego reszty, która nie była przedmiotem orzekania sądu. Nie stanowi także przeszkody do oddzielnego dochodzenia pozostałej reszty. Jednocześnie nie oznacza to - z uwagi na skutki, jakie wywołuje prawomocny wyrok na podstawie art. 365 § 1 k.p.c. - że w kolejnym postępowaniu otwarta pozostaje możliwość odmiennego niż w prawomocnym wyroku rozstrzygnięcia o zasadzie odpowiedzialności pozwanego, chyba że sąd orzeka w zmienionych okolicznościach. Takie stanowisko prezentowane jest w judykaturze, czego wyrazem jest uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 29/94 (BSN 1994, nr 3, s.17), stwierdzająca, że w sprawie o dalszą - ponad prawomocnie uwzględnioną - część świadczenia z tego samego stosunku prawnego sąd nie może w niezmienionych okolicznościach odmiennie orzec o zasadzie odpowiedzialności pozwanego (por. także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 października 1966 r., II RP 123/66, OSNCP 1967, nr 12, poz. 219, z dnia 23 marca 2006 r., IV CSK 89/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 15 oraz z dnia 7 marca 2013 r., I PK 181/12, OSNP 2013, nr 23-24, poz. 277). Uwzględniając powyższe, powódka mogła w niniejszej sprawie dochodzić pozostałej części roszczenia, co do którego sąd orzekł w sprawie I C ...5/12. W konsekwencji podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 366 k.p.c. przez ich nieuzasadnione zastosowanie był uzasadniony. W zaistniałej sytuacji zachodziła więc podstawa do uchylenia przez Sąd drugiej instancji zaskarżonego zażaleniem

postanowienia Sądu pierwszej instancji odrzucającego pozew, a tym samym zamykającego drogę do rozpoznania istoty sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., orzekł jak w sentencji.

kc